

Okullarda suç ve şiddet nasıl önlenir?

Gençlerde şiddeti engellemeye yönelik programların bir çoğu, şiddet riskini arttıracak "risk faktörlerini" ve riski azaltacak "koruyucu faktörlerini" tanımlamaya çalışmaktadır. Son yıllarda şiddeti önlemeye yönelik çabalar belirli risk faktörlerini azaltıp koruyucu faktörleri arttırmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle önlemeye yönelik programlar, şehrin iç kısımlarında yaşayanlar ve düşük gelirli gençler gibi risk altında olduğu düşünülen nüfusun bütününe yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Erken saldırgan davranışlar, düşük özenetim, zayıf sorun çözme yetenekleri veya belirgin aile problemleri gibi seçilmiş risk faktörlerinin varlığı nedeniyle risk altında görülen bazı gençler bu programlara katılıma teşvik edilmektedir. Gençlerde şiddeti engellemeye yönelik bir başka yaklaşım ise gençlerin olumlu gelişiminin önemini vurgulamaktır. Gelişim yaklaşımı; belirli risk faktörlerine yoğunlaşarak bunların nasıl azaltılacağı yerine, gençlerin sağlıklı ve başarılı birer yetişkin olabilmeye kapasitelerini arttırıp çeşitli yetiler geliştirmelerine ve topluma dahil olup destek alabilmelerine odaklanmıştır.

Gençlik gelişim programları sadece risk altında olduğu düşünülen kesimi değil bütün gençleri kapsamaktadır. Olumlu gelişim, sosyal yeterlik ve yeni değerler oluşturma sık kullanılan terimlerdir. Gençlik gelişim yaklaşımının amacı hedeflenen olumlu sonuçların artmasını sağlamaktır. Şiddeti engellemeye yönelik gençlik gelişimi yaklaşımı, gençlerin belirli gelişimsel ihtiyaçlarını anlama ve bunlara katkıda bulunma konusuna odaklanmıştır. Ancak gençlerde görülen şiddet davranışlarının tek nedeni gelişimsel sorunlar değildir. Ayrıca gelişimle doğrudan bağlantılı olmayan problem faktörlerini de tanımlamak gerekmektedir. Örneğin toplumdaki kontrol şiddet riskini azaltırken, gençlerin ateşli silahlara kolay erişebilmesi şiddet davranışları riskini arttırmaktadır. Şiddet önlemeye yönelik eksiksiz bir yaklaşım gençlik gelişimi üzerine inşa edilmeli ve şiddete neden olabilecek diğer faktörleri de kapsmalıdır.

İyi bir önleme programında olması gereken özellikler:

- Erken uyarı işaretlerini bilmek ve potansiyel şiddet oluşturacak davranışları fark etmek ve bu işaretleri gösteren çocukları teşhis etmek.
- Okuldaki bütün çocukları korumayı kapsayacak bir önleme planı geliştirmek.
- Okulda riskli çocuklar için uygulanabilecek bir müdahale planı yaratılması kadar riskli davranış gösteren çocuklara erken müdahale yöntemleri de geliştirmek.
- Mutlaka bir krize müdahale planı yapılmalı ani gelen olaylara karşı nasıl davranılması, şiddet davranışı karşısında neler yapılması gerektiği bu planda bulunmalı

Suç ve şiddete eğilimli çocuklara müdahale

Çocuk ve ergenlere şiddetten korunma yollarını öğretmeliyiz. Bunun için çocuk ve ergenlere şiddet ile başa çıkabilmelerini sağlayacak becerileri kazandırmak gerekir. Çocuklara iyi rol modelleri sunmamız gerekmektedir. Önleme çalışmasında atılacak en acil adım çocuk ve gençlerin şiddet karşıtı tutumlar takınmalarını sağlamak amacıyla hem kendilerine hem de ailelerine yönelik müdahale programları uygulamaktır. Şiddet ve suç ile mücadele yapılmaya başlandığında izlenecek müdahale programının temel noktası hem şiddet uygulayanı hem de mağdurları düşünmesi ve bilimsel temellere dayanmasıdır. Polis ve toplum arasında gelişen işbirliği sonucunda ortaya çıkan toplum polisi kavramı gençlerin uyguladığı şiddet davranışlarını önlemede kilit rol oynamaktadır. Fakat unutmamak gerekir ki polise kalmadan olayın toplum tarafından önlenmesi ya da olaya toplum tarafından müdahale edilmesidir. Müdahale hedef grubun özel ihtiyaçları doğrultusunda ve dikkatle düzenlenmelidir. Burada müdahale edilecek grubun yaşı, cinsiyeti, gelişimsel özellikleri, kültürel değerleri, gelenekleri gibi şiddette etkili olabilecek diğer faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk ve gençlerle şiddet karşıtı tutumları geliştirmek yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Müdahale programının başarısı için toplumun desteğini almak gerekir. Ancak toplumun şiddet konusundaki düşünceleri, tutumları göz ardı edilmemelidir. Aile içinde ya da toplumda çocuklara uygulanan fiziksel cezalar (dayak, ağır mahrumiyet gibi olaylar) ileride çocukların şiddet davranışında bulunmalarını tetikleyeceği unutulmamalıdır. Müdahale programında bu konunun mutlaka yer bulması gerekmektedir. Televizyon ve medyada karşımıza çıkan şiddet sahnelerinin çocuklar arasında görülen şiddet davranışını tetiklediği unutulmamalıdır. Toplumdaki silah kullanımının serbestliği, toplumun silaha bakış açısı üstünde durmamız gereken önemli bir noktadır.

Güvenli okul

Güvenli okul, aslında uyumlu okuldur. Güvenli okullarda okul çalışanları ve öğrencileri arasında olumlu ilişki bağları bulunur. Burada öğretmenlerin öğrenciler ile, öğrencilerin öğrenciler ile olan ilişkilerinde ve okulda hizmetli olarak çalışanların öğrenciler ile ilişkilerinde olumlu özelliklerden bahsediyoruz. Şiddeti önlemede en önemli etkenlerden biri okul çalışanlarıyla, öğrencilerin kurdukları güven verici, destekleyici bağlardır. Bu sebeple öğrenciler ve okul çalışanları arasında pozitif ilişkileri geliştirmek gerekmektedir. Diğer gereklilikler tamamlanmadan, okulun havası pozitif yönde

değiştirilmeden güvenlilik sağlanamayacağı gibi güvenli okul ortamı da oluşturulamaz. Çocuklar bekledikleri desteği okullardan göremezlerse, sosyal olarak istenen davranışları da göstermezler bu da güvenli bir okul oluşturmanın önündeki önemli engellerden birisidir.

Güvenli okulların kriterleri şunlardır:

- İletişim insanlar arası ilişkilerde en önemli anahtardır, insanları birbirlerine bağlar. Güvenli okullarda öğrenciler, öğretmenler, okul çalışanları, okul idaresi arasında güvenli bir iletişim vardır. Bu iletişimin iyi ve güvenli olması okulun genel havasına yansır ve problemlerin çözümünü kolaylaştırır.
- Güvenli okulların tutumu çocukların akademik başarılarını ve davranışlarını geliştirmek üzerine kuruludur fakat sadece akademik başarıya odaklanmamaktadırlar. Öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını da karşılamaya önem verirler. Böylece çocuğun okuldan; okulun da öğrencilerden bekledikleri arasında bir denge kurulmaktadır.
- Güvenli okullarda bütün çocuklara eşit şekilde davranılır ve eşit sorumluluk verilir. Sınıf içinde ya da okul içinde arkadaşları ile eşit sorumluluklar almayan, farklı davranılan çocuklar ileride şiddet davranışlarında bulunabilirler ya da şiddetin hedefi olabilirler. Okullarda yaşanan en belirgin sorun öğrencilere eşit davranılmamasıdır.
- Güvenli okullar velileri çocukları hakkında bilgilendiren okullardır. Bu sadece veli toplantıları ile yapılmamalı, veliler düzenli olarak okula davet edilmeli ve çocukları hakkında bilgilendirilmelidir.
- Okul öncesi ve sonrası programların olması şiddet ile mücadelede önemli bir yere sahiptir. Bu programlarda çocuklar rehberleri eşliğinde kültürel faaliyetlerde bulunabilirler.
- Güvenli okullar öğrencileri geleceğe hazırlamada, yetişkinlik döneminde karşılaşılabilecekleri zorluklar hakkında onları hazırlamalıdır. Güvenli bir okul olmanın temel özelliklerinden birisi öğrencilere mezun olduklarında öğrendiklerini uygulayabilecekleri ortamlar sağlamak ve bu ortamları hazırlamaktır.
- Okullar öğrenciler ve çalışanlar için potansiyel olarak tehlikeli olabilecek durumlar hakkında bilgilendirme yapmalı ve çözüm yollarını paylaşmalıdır.
- Okulda şiddet duyurusu yapan öğrenciler mutlaka korunmalıdır. Okul öğrenciler ve yetişkinler arasında güven oluşturulmalıdır ki potansiyel olarak tehlikeli olan durumlar hakkında bilgiler gelebilsin. Okulda sorun yaşandığında "ispiyoncu" veya "korkak" gibi tanımlamalara maruz kalmadan öğrencilerin başvurabilecekleri güvenli bir kaynağın olması için çalışılmalıdır. Bu zaman alacak bir prosedürdür, ancak öğrenciyi hiç bir koşulda deşifre etmemek, bunun için bilinen yolların dışında (örneğin öğretmenin odasına gitmek yerine e-posta yöntemiyle başvuru yapması gibi) yeni yollar geliştirmek faydalı olacaktır.
- Güvenli okullar problemi iyi bilen ve bu problemi çözmek için bilgiler toplamış ve bunları değerlendirmiş okullardır.
- Güvenli okullarda öğrencilere iyi bir vatandaş olmalarını sağlayacak eğitimler verilmelidir. Okullar akademik programlarının içerisine öğrencilerinin iyi birer vatandaş olmalarını sağlayacak eğitimler de yerleştirilmeli ve bu konudaki temel değerler öğrencilere verilmelidir.
- Çocuklar, okullara değişik özelliklerde ve düşüncelerle gelirler. Her birinin ölüm, şiddet ve silah kullanımı hakkında değişik düşünceleri bulunmaktadır. Okullar çocuklara ateşli silahların tehlikelerini anlatarak, kızgınlıklarını ifade edecekleri yöntemleri öğretmek, şiddeti azaltabilirler.
- Bazı durumlarda şiddet mağdurları tepkilerini agresif şekillerde gösterebilirler. Bu nedenle şiddete maruz kalan çocuk ve gençlerde şiddet davranışı gözlenebileceği unutulmamalıdır. Şiddete maruz kalan çocuk ve gençlere uygun psikososyal yaklaşımlarda bulunulması gerekir.

Okulda acil durumlarda olması önerilen telefonlar

Okullarda karşılaşılabilecek acil durumlardan ve bu acil durumlarda yapılması gerekenlerden bahsedildi. Her an okullarda yaşanabileceklere karşın okul yönetimi ve öğretmenler de bazı telefon numaralarının bulunması gerekmektedir.

Bu numaralar aşağıda belirtilmiştir.

- Çocuk şube'nin numaraları
- Acil ambulans numaraları
- Öğrencilerin velilerinin numaraları
- En yakın polis merkezinin numarası
- İtfaiyenin numarası
- En yakın hastanelerin numaraları
- Olaya ilk müdahaleyi yapabilecek ilk yardım bilgisine sahip bireylerin numaraları
- Baro numarası
- İller ve ilçelerde bağlantı kurulabilecek resmi kurumlar

Sonuç olarak, Güvenli Okul Girişimi gelecekte okullardaki şiddeti önleyebileceğimize dair öneriler sunmaktadır. Bir çok saldırgan, olay öncesinde davranışlarını planlamakla meşgul olurlar, niyetlerini ve planlarını başkaları ile paylaşırlar. Bu durum gösteriyor ki, yapılan bu tür tehditleri değerlendirmek için araştırma veya soruşturma yapmak bu tür bilgileri ortaya çıkartabilir. Güvenli okulları yaratmanın bir süre alacağını unutmamak gerekir.

